

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2024-10-14
Besvaras senast
2024-10-23 kl. 12.00

Till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:180 Hot mot demokratin

Den internationella demokratin står inför nya och alltmer sofistikerade hot från auktoritära regimer, populistiska rörelser och högerextremistiska partier. Rapporter från pålitliga källor som Freedom House, Human Rights Watch och The Atlantic belyser hur auktoritära stater som Ryssland, Kina och Iran systematiskt arbetar för att undergräva demokratiska system och rättsstaten, inte bara inom sina egna gränser utan globalt. Genom statligt kontrollerade medier, propaganda och desinformation söker dessa regimer att skapa misstro mot demokratiska institutioner, splittra befolkningar och stärka sitt internationella inflytande.

Exempel på detta syns tydligt i Rysslands och Kinas statskontrollerade medier, som RT och Xinhua, vilka sprider narrativ som underminerar demokratins trovärdighet i västvärlden. Ryssland har sedan 2015 målmedvetet använt denna taktik genom att, förutom propaganda, bedriva cyberattacker och stödja extremistiska rörelser i Europa och USA. Kina har på sin sida också spridit sitt inflytande genom investeringar, diplomati och kontrollerad informationsspridning i både Asien och väst.

Dessa auktoritära krafter hittar också gemensamma intressen med högerextrema och populistiska partier i Europa och USA. I USA har delar av det republikanska partiet, särskilt under Donald Trump, visat sig villiga att acceptera stöd från sådana aktörer, samtidigt som man underminerar amerikanska demokratiska institutioner genom att ifrågasätta valresultat och sprida konspirationsteorier. Denna utveckling har paralleller till Europa, där högerextrema partier som Viktor Orbáns Fidesz i Ungern och Marine Le Pens Nationalrally i Frankrike har lyckats bygga allianser med auktoritära regimer och föra fram nationalistiska, antidemokratiska agendor.

Denna form av auktoritär populism och nationalism sprider sig också i Sverige. Sverigedemokraterna (SD), som historiskt varit ett högerextremt parti, har genom åren förändrat sitt offentliga narrativ men behållit många av sina antidemokratiska tendenser. SD:s ökande inflytande i svensk politik, särskilt genom Tidöavtalet, där de samarbetar med regeringspartierna, illustrerar hur högerextrema krafter långsamt kan normaliseras och påverka demokratin. Enligt rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) finns det även oro för hur utländska aktörer, såsom Ryssland, kan påverka och stödja sådana rörelser för att destabilisera den svenska demokratin.

Sverigedemokraternas retorik och politik har underblåst misstro mot demokratiska institutioner, försvagat tilliten till medierna och skapat en splittring i det svenska samhället. Deras försök att begränsa yttrandefriheten, exempelvis genom att införa en så kallad respektklausul, ömsom kräva total yttrandefrihet att bränna koraner och hetsa mot muslimer och samtidigt kräva kriminalisering av annan yttrandefrihet som att skända den svenska fanan. Allt detta påminner om taktiker som ofta används av auktoritära regimer för att tysta kritiker och kontrollera den offentliga debatten. Denna utveckling är särskilt oroande då högerextrema partier, både i Sverige och utomlands, har visat sig kapabla att utnyttja populism och nationalism för att gradvis urholka de demokratiska principerna.

Internationella rapporter och experter varnar för att demokratiska regeringar behöver vidta åtgärder för att kartlägga och förstå hur dessa auktoritära och högerextrema krafter samverkar och påverkar inhemsk politik. Den svenska regeringen har ett ansvar att proaktivt arbeta för att skydda demokratin från dessa hot.

Med anledning av de internationella och inhemska hoten mot demokratin, där auktoritära regimer och högerextrema rörelser samverkar för att underminera demokratiska institutioner och rättsstaten, vill jag fråga kulturminister Parisa Liljestrand:

Avser ministern att ta några initiativ för att kartlägga detta växande hot mot demokratin i Sverige?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann